

Č. 10.590.

Pojištění pensijní: Kandidát advokacie podléhá pojistné povinnosti pensijní podle zák. č. 26/29 Sb.

(Nález ze dne 3. června 1933 č. 9874.)

Prejudikatura: Boh. A 10.353/33.

Věc: Dr. B. V. a Dr. Pavel K. ve F. proti ministerstvu sociální péče. o pensijní pojištění.

Výrok: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

Důvody: Úřadovna B Všeobecného pensijního ústavu v Brně prohlásila výměrem z 12. dubna 1930 st-le Dra P. K., jako advokátního koncipienta v jeho zaměstnání u spolustěžovatele Dra V. od 1. ledna 1929 za povinna pensijním pojištěním a předsala za dobu od 1. ledna 1929 do 30. dubna 1930 pojistné příspěvky částkou 1.536 Kč. Odvolání, jež z výměru toho podali oba st-lé, zem. úřad v Brně nevyhověl. Nař. rozhodnutím potvrdilo min. soc. péče jeho rozhodnutí z těchto důvodů: Pojistná povinnost pensijní kandidátů advokacie plyne z ustanovení § 1 odst. 2 pens. zák. č. 26/29, podle něhož podléhá pojištění každá osoba, zaměstnaná v Čsl. republice trvale na základě smluvního poměru služebního pracemi převážně duševními. Cit. pensijní zákon nemá obdobného ustanovení jako dřívější pensijní zákon, který výslovně vyjímá kandidáty advokacie z pojistné povinnosti. Z ustanovení § 1 odst. 1 bodu 2 pens. zák. č. 26/29, kde se mluví toliko o kancelářských zaměstnancích advokátů, neplyne výlučka kandidátů advokacie z pojistné povinnosti, ježto cit. zákonné místo v demonstrativním výčtu kategorií zaměstnanců, podléhajících pojistné povinnosti pensijní, mluví vůbec jen o zaměstnancích kancelářských, stejně jako mluví bod 1 tamže jen o úřednících. Pro pojistnou povinnost kandidátů advokacie je však rozhodné citované všeobecné ustanovení odst. 2 téhož §. Podle zjištění předcházejících v odpor vzatému rozhodnutí nemůže býti pochybné, že jde v daném případě o trvalý služební poměr podle cit. zákonného ustanovení. Podotýká se, že výlučka posluchačů vysokých škol z pensijní pojistné povinnosti, upravená blíže ustanovením § 2 bodu 3 pens. zák., nevztahuje se na posluchače práv, zaměstnané v době studií v advokátní kanceláři, tím méně na kandidáty advokacie, kteří musili předepsaná studia na vysoké škole absolvovati dříve, než byli zapsáni jako kandidáti advokacie.

O stížnosti, jež vytýká tomuto rozhodnutí nezákonnost a vadnost řízení, uvažoval nss takto:

Jde o otázku, zda kandidát advokacie, zaměstnaný v advokátní kanceláři, podléhá pensijní povinnosti podle § 1 zák. o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách z 21. února 1929 č. 26 Sb. Žal. úřad odpověděl na tuto otázku kladně a založil tento svůj výrok, jak plyne nepochybně z jeho odůvodnění, toliko na předpisu 2. odst. § 1 tohoto zák., podle něhož »pojištěním povinna a podle ustanovení tohoto zákona pojištěna jest dále každá osoba, která trvale jest v Čsl. republice na základě smluvního poměru služebního zaměstnána pracemi převážně duševními.«

Stížnost uznává sice tuto zákonnou normu jako generální supletorní klausuli pro posuzování pensijní pojistné povinnosti, vytýká však nař. rozhodnutí nezákonnost z té příčiny, že zákonné předpoklady v ní vytyčené u advokátního koncipienta nejsou splněny, takže ho mezi osoby tam uvedené zařaditi nelze, a cit. zákonné ustanovení se naň proto nevztahuje. Provádějíc tuto námitku, namítá stížnost především, že není tu smluvního služebního poměru, poněvadž chybí prý nezbytný pojmový znak smlouvy, t. j. volný projev vůle kontrahentů, ježto činnost advokátního koncipienta se prokazuje jako činnost vynucená, zákonem z 31. ledna 1922 č. 40 Sb. obligatorně předepsané přípravné stadium k tomu, aby dosáhl oprávnění k výkonu advokacie.

Námitka tato jest bezdůvodná. Jest pravda, že k tomu, aby někdo mohl vykonávati advokacii na území republiky Čsl., jest třeba, aby byl zapsán do seznamu advokátů, k čemuž vyžaduje cit. zákon v § 1 mimo jiné náležitosti v odst. 2. pod písm. e), aby byl prakticky zaměstnán v právní službě po dobu v tomto zákoně ustanovenou, t. j. nejméně pět roků u advokáta (§ 5). Zákon požaduje tu jen výkaz o jeho praktickém zaměstnání u advokáta po tuto minimální dobu, jako jednu z podmínek pro zápis do seznamu advokátů, ponechává však dotčené osobě jinak úplně na vůli, na základě jakého poměru k advokátovi hodlá toto praktické zaměstnání vykonati, nepředpisuje zejména, že by to musil býti smluvený služební poměr. Stačí prostě průkaz o faktu praktického zaměstnání po určitou dobu. Zákon nutí jen k výkazu o takovém zaměstnání jakožto průkazu o splnění jedné z podmínek pro zápis do seznamu advokacie, nenutí však nijak k uzavření nějaké určité služební smlouvy. Proto o nějakém vynuceném projevu smluvní vůle nemůže býti řeči. Jestliže tedy osoba, která se hodlá věnovati výkonu advokacie, za tím účelem, aby si opatřila takovýto výkaz o svém, zákonem předepsaném praktickém zaměstnání, uzavře s advokátem služební smlouvu, kterou se zaváže je vykonávati, pak není možno již z tohoto motivu smlouvy dovozovati, že tu není volného projevu vůle kontrahentů, jak to činí stížnost. Vykonávaná smluvená činnost zůstává činností dobrovolnou, neboť smluvní strana se k ní volným projevem své vůle zavázala, třebaže tím sledovala dosažení určitého účelu, jako kandidát advokacie toho, aby vykonával praktické zaměstnání a opatřil si výkaz o něm, nutný pro zápis do seznamu advokátů.

Další námitkou popírá stížnost, že by v zaměstnaneckém poměru advokátního koncipienta k advokátu byl dán zákonný předpoklad trvalého zaměstnání. Zdůrazňuje, že jde tu toliko o krátkou, pětiletou přechodnou dobu. Z této námitky jest zřejmo, že stížnost vychází z názoru, že podle 2. odst. § 1 zák. č. 26/29 jsou podrobeny pojistné povinnosti jen osoby v takovém zaměstnání, jež jest jejich zaměstnáním trvalým, definitivním, tedy v jistém smyslu životním, že však této povinnosti nepodléhají osoby v zaměstnání, které vzhledem k zamýšlenému definitivnímu jejich povolání jeví se ve vztahu k tomuto toliko přechodným a přípravným. K tomuto názoru dospěla stížnost patrně takovým výkladem cit. zákonného ustanovení, který spojuje slovo »trvale« se slovem »zaměstnána«. Zdá se, že stejně je vykládal také žal. úřad, jenž v nař. rozhodnutí mluví o trvalém služebním poměru. Tento výklad jest však mylný, jak nss vyslovil a zevrubně odůvodnil již v nál. Boh. A 10.353/

33. V nálezu tom bylo obšírně dovozeno, že slovo »trvale« nutno spojovati se slovy »v Čsl. republice«, jak to vyplývá nepochybně z předpisu 3. odst. § 1, kde se mluví o osobě, jež jest trvale zaměstnána mimo území republiky Čsl., takže podle 2. odst. se nevyžaduje, aby zaměstnání bylo trvalé, nýbrž aby se dělo trvale v Čsl. republice. Že zaměstnání st-le Dra K. jako advokátního koncipienta u st-le Dra V. dalo se trvale v Čsl. republice, stížnost nepopírá. Rovněž tak nenamítá, že by práce jím konané byly pracemi převážně duševními ve smyslu 2. odst. § 1 pens. zák.

Bezdůvodně vytýká stížnost, že poměr koncipienta k advokátovi není pracovní poměr, nýbrž vykonávání praxe, zákonem vyžadované. Jest pravda, že advokátní koncipient vykonává praktické zaměstnání u advokáta, aby jím splnil zákonný požadavek praxe nutný pro výkon povolání advokátního. Leč z toho ještě neplyne logicky, že by tu proto již nemohl býti pracovní, resp. služební poměr, jímž podle konstantní judikatury nss-u (srov. na př. z novějších nál. Boh. 8582/29, 9144/31, 9389/31 a j.) sluší rozuměti ony vztahy, které vyplývají pro dvě osoby z uzavřené služební smlouvy ve smyslu § 1151 o. z. o., jejímž podstatným pojmovým znakem jest na straně zaměstnancově závazek konati zaměstnavateli služby, z kteréžto povinnosti jeho pak vyplývá, že v příčině konání služeb těch jest vázán řídit se rozkazy zaměstnavatelovými, čímž vzniká, pokud jde o jeho služební činnost, vymezenou služební smlouvou, poměr jeho vázanosti a podřízenosti k rozkazům zaměstnavatelovým. Že by těchto pojmových znaků ve smluvním poměru obou st-lů nebylo, stížnost netvrdí. Popírá existenci smluvního služebního poměru jen s hlediska domnělého nedostatku svobodného projevu vůle, kterážto domněnka byla však již shora vyvrácena jako bezpodstatná.

Stížnost dovozuje z toho, že v zák. č. 89/20 a ve vl. nař. č. 16/23 byli kandidáti advokacie z pensijní pojistné povinnosti výslovně vyňati, a z úvahy, že by je byl musil zákonodárce v novém zákoně výslovně podrobiti pojistné povinnosti, kdyby to měl skutečně v úmyslu a z toho, že se tak nestalo, že nutno kandidáty advokacie pokládati za vyňaté z ní i podle nového zákona. Argumentaci tuto vyvrátil nss jako nesprávnou již ve shora cit. nál. V něm dovodil také, poukazem na ustanovení §§ 57 a 60, že není správné ani tvrzení, že advokátní koncipienti nemohou býti účastni výhod jim z pensijní pojistné povinnosti plynoucích. I po těchto stránkách poukazuje se k důvodům k tomuto nálezu připojeným.

Stížnost uplatňuje konečně také vadnost řízení, kterou shledává v tom, že žal. úřad nepřihlédl k tomu, že prý st-lé v odvolání dokázali, že zaměstnání advokátního koncipienta není trvalým, nýbrž přechodným, a že po této stránce nevykonal šetření dotazem u st-le Dra V., který by to byl potvrdil, a u advokátní komory. Ani tuto námitku nelze uznati důvodnou. Jestliže zákon, jak shora bylo již dovozeno, nežádá jako předpoklad pensijní pojistné povinnosti trvalého zaměstnání, nýbrž jen zaměstnání, jež děje se trvale v Čsl. republice — což st-lé nepopřeli — pak není možno shledati vadnost řízení v tom, že žal. úřad nekonal šetření o kvalitě zaměstnání Dra K. jako časově trvalého, neboť okolnost tato jest při posuzování jeho pojistné povinnosti s hlediska 2.

odst. § 1 pens. zák. nerozhodná. V tom, že nebylo konáno šetření o skutkových okolnostech pro právní posouzení sporu nerozhodných, nelze spatřovati vadu řízení.

Č. 10.591.

Četnictvo: I. * Ustanovení § 51 vl. nař. č. 96/30, že se pensijní základna, určená podle ustanovení části první tohoto nař., zvyšuje u četnických osob o četnický přídavek v té výši a potud, pokud jej měly při skončení činné služby, neodporuje zákonu. — II. * Při stanovení pensijní základny býv. rak. četnického důstojníka podle zák. č. 70/30 a vl. nař. č. 96/30 ve smyslu § 15 odst. 1, 2. věty cit. nař. jest odečísti čekatelský rok i tehdy, jde-li o důstojníka, který nevyšel z řad četnického mužstva. — III. * Bývalý rak. četn. důstojník, pensionovaný v r. 1919, nemá nároku na přípočet válečných půlletí podle § 7 č. 2 zák. č. 186/20.

(Nález ze dne 7. června 1933 č. 848.)

Prejudikatura: ad I.: Boh. A 10.484/33.

Věc: Václav K. v T. proti ministerstvu vnitra o pensijní požitky.

Výrok: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

Důvody: Podle popisu kmenového listu byl st-l po absolvování zákopnické kadetní školy 18. srpna 1883 jmenován kadetem kaprálem tit. šikovatelem, 1. prosince 1884 kadetem důstojnickým zástupcem, 1. listopadu 1885 poručíkem a po převzetí k četnictvu dnem 20. listopadu 1889 byl postupným povyšováním jmenován konečně 1. května 1915 plukovníkem, v kteréžto hodnosti přeložen na vlastní žádost dnem 1. prosince 1917 do výslužby a ponechán jako zemský četnický velitel na dobu války na dosavadním služebním místě. Dnem 1. ledna 1919 pensionován a vyměřena mu pense. K přihlášce st-lově o úpravu odpočivných požitků podle zák. č. 70/30 vydalo min. vnitra dne 16. prosince 1930 tento dekret: »Na Vaši přihlášku z 24. července 1930 vyměřuji Vám se souhlasem zem. fin. ředitelství v Praze na základě zák. z 20. května 1930 č. 70 Sb. vzhledem k pensijní základně 35.700 Kč, určené podle §§ 15 a 51 vl. nař. z 26. června 1930 č. 96 Sb. místo dosavadních Vašich odpočivných požitků od 1. ledna 1930: 1. výslužné 35.250 Kč (slovy) ročně, t. j. 100% nové pensijní základny 33.900 Kč (služné 4/b platové stupnice 33.900 Kč a 75% četnického přídavku 1.800 Kč, t. j. 1.350 Kč) na dobu trvalé výslužby — Proti tomuto rozhodnutí můžete u zdejšího úřadu podati námitky do 15 dnů počínaje dnem následujícím po doručení tohoto dekretu.«

St-lovu »odvolání« z 28. prosince 1930 min. vnitra nař. rozhodnutím nevyhovělo z těchto důvodů: »Pensijní základna byla Vám podle ustanovení §§ 15 a 50 cit. vl. nař. určena správně ve 4. platové stupnici (§ 103 plat. zák.) služným stupně b) 33.900 Kč na základě Vaší započitatelné služební doby ztrávené v hodnosti vojenského a četnického důstojníka, t. j. 33 roků a 2 měsíců. Po odečtení 28 let, t. j. doby potřebné k dosažení 1. stupně VI. hodn. třídy časovým postupem podle zák. č. 186/20, vybývající doba 5 roků a 2 měsíců jest dobou rozhodnou pro